

ZEHİRLİ YAĞMUR

Emin GÜRDAMUR

Yağmura inanmam ben. Minnacık kanatlarına dereleri tepeleri sığdıran çelimsiz bir kelebeğe inanırım da yağmura inanmam. Ne zaman göğün gergin döşeğinde doğum sancısı çeken bir bulut görsem telaşa kapılır, filika gibi yanımda yüzdürdüğüm evcillige sığınırım. En iyisi evin yolunu tutmaktır; evde bir koltuktan diğerine geçmek, duvara bakmak, yalandan televizyon seyretmek, çocukların defterlerini kaplamaktır.

Hem dünyanın ilk gününden beri can sıkıcı biçimde birbirini tekrar eden yağmurlarda ıslanınca başı göğe ermez insanın, ömrüne ömür eklenmez. Bütün yağmurlar birbirine benzer. Gökyüzünde ne kadar mayalandıklarının bir önemi yoktur; vardır sanırsın ama yoktur. Arsız bir yeknesaklığın tepemizde çın çın ötüşünden başka nedir ki yağmurlar? İpince adımlarla yeryüzünün sırtında hep aynı şeyi ayartırlar. Yaşamın mağara önlerinde sivrilttiği hayallere, aynı yerinden sarkıntılık ederler.

Ne zaman yağmurda sıvıslıkla bir adam görsem aklıma Salih Hoca gelir. Ne zaman kusursuz bir veda tasarlasam içimde ihtiyar bir öğretmen ayağa kalkar. Akşam olup taşranın mahmurluğu sokaklara sinince muntazaman aynı yolu kullanarak çay bahçesine gelen, kendisine mahsus köşesine çekilen, çay içip yola bakan Salih Hoca... Cebinden eksik etmediği karanfillerden bir kaçını ağzına atıp acı acı çiğneyen ve bir tablonun en görkemli yerini oyarcasına yola bakan, daima yola bakan, güve gibi yolu yiyip bitiren, ömrünü yola vakfeden Salih Hoca...

O sadece lisesinin değil liseden atılanların, mezun olup bir baltaya sap olamayanların, şiirlerini bir türlü dergilere beğendiremeyen romantiklerin, kolunda Müslüm kesigi çizgilerle sanayide kahr büyütenlerin, hasılıkelam gururu kırık cümle delikanlı taifesinin ağabeyiydi. Hepimizin omzunda ko-

lunun izi vardır. Tenha sokaklarda bizimle çok yan yana yürümüşlüğü, zaten üç sefil caddeden mürekkep ilçede derdimiz bitene kadar dolanıp durmuşluğu vardır. Atölyenin önündeki kütüklere oturup onun gün görmüş nasihatlerinden pay almayan yoktur bizim kuşaktan. Her şeyden evvel bu kuru toprakların çocuğuydu. Bizim baktığımız yerden bakardı dünyaya, bizim anlattığımız gibi anlatırdı meramını. Kışlık odununu bizim gibi ormandan çekerdi. Tam istediğimiz yerinden konuşurdu kitabın.

Lisedeydik. İlçeye bir bayan öğretmen geldi sonra, adı Yağmur. Yağmur Salih'i, Salih Yağmur'u beğendi. Mezun olduğumuz sene nişanlandılar. Kulaktan kulağa yayıldı haber. Meraklı teyzeler, Yağmur öğretmeni görmek için okulun demir parmaklıklarının önünden geçtiler. Bir sonraki ziyarette yanına varıp mülaki oldular. "Çeyizi yoktur garibimin, okumaktan zamanı olmamıştır" diyerek naftalin kokulu sandıklarını açtılar; oyalı yazmaları, gül desenli havluları katlayıp gönderdiler. Müdür, okul gezilerine refakatçi öğretmen olarak ikisinin adını yazdı. Belediye başkanı, Salih Hoca'yı kenara çekip parayı pulu dert etmemesini söyledi. Herkes işin bir ucundan tutmak diledi. Tutup şu yalan dünyayı hiç beklemediği yerinden çatlatmak diledi.

Mezun olduğumuzun ertesi yılı, bütün ilçe düğün haberi beklerken yağmur diniverdi. Kurak geçti o sene. Tayinini aldırıp gitti Yağmur öğretmen. İlçe buna hazır gibiydi, kadim silahını kuşandı ve sustu. Salih Hoca herkesten çok sustu. Herkesi teselli eden adam kendini teselli edemedi. O bildik bataklığa saplandı ve sustu. Yola bakan bir adama dönüştü. Biz askere gidip geldik, belediye başkanı rahmetli olup yerine oğlu seçildi. Salih öğretmen yola bakmaya devam etti. Uçsuz bucaksız ovada yılan gibi kıvrıldıktan sonra dik bir rampayla ilçenin meydanına çıkan yol, kırmızı tentesi rüzgârdan lime lime olmuş çay bahçesinin önünden geçerken Salih Hoca'nın yüzüne hiç bakmadı. Bozkırın ıssızlığını yüklenerek getirip el kadar ilçenin meydanına seren yol; sen misin bunca hüznün orta yerinde bacalarından neşeli dumanlar savuran, pazar kurup kaldıran, sokaklarında çocuk cıvıltıları, duvar diplerine babasına kızıp tecil bozduran, gürbüz delikanlılar barındıran ilçe, diyerek ortalığı sarımtırak bir hüzne boğdu da Salih Hoca'ya bir selamı çok gördü.

Yağmurda islananların destansı hâllerine bakıp kendini ayartan milyonlarca ölümlüyle aynı yerinden tutuldu dili Salih Hoca'nın. Diskurların aynı yerinden söküldü. Aynalarda yıllar yılı yontup yatıştırıcı bir aşinalığa erdirdiği çehresi, aynı yerinden dağıldı. Çay bahçesinin kırmızı tentesinin altından, sıkça yürüyüşe çıktığı bozkırın ortasından, öğretmenler odasının

penceresinden, evinin sundurmasından, rüyalarının bitimsiz dehlizlerinden hep aynı yola baktı; hep aynı cevabı aldı. Bir dağa baksaydı dağ bile merhamete gelir, hiç yoktan birkaç kelam ederdi ama yol inatla susmuş, bir erdemmişçesine susmuş, bekleyenin gözünde haleler oluşturacak ufacık toz zerresini esirgemişti.

Bu yağmurlar, tepeden tırnağa kent hayatının incelikleriyle bezeli bir kadını yeniden doğurabilir; onun uzun, özgürlükçü yüzüne elleri belinde, çamaşır ipinin önünde duran bir ifade kondurabilir. Gözlerine değil hayır, kaşlarına da değil. Dudaklarına hiç değil. Yüzünün tam ortasına bir bulut gibi anaç, bir kuyu gibi cerbezeli ifade kondurabilir. Yağmur, gözünü hırs bürümüş bir ırgat gibi geceli gündüzlü, damla damla deşer yüzleri. Kuyuya dalgın bir bakış düşer, bakışı düşenin kalbi de düşer demez. Kuyu yavaş yavaş açılmıştır ama kurban içine ansızın düşer demez. Bir insanın başka bir insanın yüzüne düşmesinden cinnet çıkar demez. Yağmur, kendine inananlara inat gündelik bir çehrenin ortasına sonsuzluğun peri tozlarını serperken hesap yapmaz, adam ayırmaz. Yüzünde tuzaklar kurulan kadın yağmurun kendini neye benzettiğini bilmez. Yüzünün tam ortasında beliren anlamı aynalarda göremez kadın. Sadece bir başka kadının yüzünde hayal meyal, belli belirsiz görür gibi olur, hakikatin kuyruğuna teneke bağlayan tutkuların bir çehrede nasıl başlayıp nasıl son bulduğunu.

Bir adam; bir akşamüzeri yağmurun refakatinde sırlıklam eve dönerken şehrin gürültüsünü affedebilir, gökdelenleri merhametle süzebilir, trafikte yerli yersiz yanıp sönen fren lambalarını gelincik tarlasına hamledebilir, camı açıp asfaltı koklayabilir. Şiir okuyabilir bir adam. Yağmurun gülünç ve zelil kıldığı bir adam şiir okuyabilir.

Ama Salih Hoca ne şiir okudu ne dert yandı yağmurdan. Durdurmak isteyen birinin kendisine doğru yaklaştığını görür görmez evvela dışlarının arasında evirip çevirdiği karanfili yuttu, sonra nezaketle ayağa kalktı; bu ayağa kalkmalarda saygıdan çok, kibar bir kovma manası saklı olduğunu tez zamanda fark eden ahali, onu görmezden gelerek cezalandırmak istedi. Taşra gizemli işlerden pek hazzetmez. Uzun sessizlikleri sevmez. Sırları geceli gündüzlü yontar, çıkan talaşlardan kendince bir bina kurar, sonra geçip o binanın karşısına takma dişlerini temizler. “Bizim oğlan ne halt ettiyse kaçırdı ceylan gibi kıızı” der. Ötesini demez. Bir cevap alamayacağını bile bile, “Hocam daha ne yolu gözleyip durursun?” der. Böyle der ve rahatlatır kendini. Uluorta tutar adamı saçının telinden güneşe çeker. Bin bir türlü

efsane nasır tutmuştur yüzünde, karanlık odaları bastonuyla yoklamaktan çekinmez. Şakaya gelmez taşra. Toprak yolda mucize aramaz.

İnsanlarla hiç konuşmadığı, sohbet etmediği de söylenemezdi Salih Hoca'nın. Kış, var gücüyle bozkırın üzerine abandığında bu kez basık tavanlı çay ocağının içine siner, sobanın arkasını mesken tutardı. Yarım bir alakayla televizyon seyrederek, eski gazeteleri karıştırır, pencerenin buğusunu silip yola bakardı. Yan masalardan kendisine yöneltilen soruları kısa ve öz cevaplardı. Kimi uzun kış gecelerinde; gençlerin ısrarına dayanamayıp onlarla domino oynadığı, çaycı ortalarda yoksa sönecek gibi olan sobaya odun attığı, geçip başında karanfil çiğnediği de vakiydi. Meslektaşlarının şaka yollu, “Öğretmenevine niçin gelmiyorsun, yolu görmediği için mi?” türünden takılmalarına, “Evet” diye cevap verirdi büyük bir ciddiyetle, “Penceresi duvara bakıyor.”

Biz, kimi yaz tatillerinde ilçenin o en büyük çay bahçesinde çalışıp harçlığımızı çıkarırdık. Gün boyu gizli gizli izlerdik Salih Hoca'yı. Onunla beraber yola bakardık. Hummalı bir boşluğa, uğultulu bir hiçliğe bakardık. Yıllar geçti; herkes evlendi, yuva kurdu. Bin bir telaş, bin bir sevinç aktı gökyüzünden; Salih Hoca bir milim kıpırdamadı yerinden. Bordo muşambasından sünger fişkırان demir sandalyeler gitti, Salih Hoca yerinde kaldı. Emekli olunca daha bir yerleşti beyaz plastik sandalyelere. Daha bir saydamlaştı yüzü, daha bir inceldi. Bakmaya doyamadığı yola asfalt döküldü, bizler başka şehirlere dağıldık.

Önce hangimiz duydu bilmiyorum. Herkes bir diğerini haberdar etti. Salih Hoca yağmurlu bir sabah ilçeyi terk etti dediler. Sabahın alacakaranlığında görmüşler; elinde kapalı bir şemsiye, tepesinde niyeti bozuk bulutlarla yürüyüp gitmiş.

Yolu onca gözlediği kâr etmedi Salih Hoca'nın, yağmurda ıslanmış bir adam olarak kaldı hayalimizde. Her yağmurda tekrar havalanan bir kelebek olarak.

Yağmur, sadece toprağın kuru gözeneklerine ölümsüzlük vehmi zerk etmez. En korunaklı dehlizlere ulaşır, insanın bin yıllar sonra bulduğu avuntuyu bulandırır. Sesinde çağların yonttuğu bir incelik var çünkü. Sesinde bir tehdidin, bir istihzanın nabzı atar. Her bir damlada bir kurbanın adı yazılıdır. Lügatleri zelzeleye uğramış kiremitler gibi etrafa savurur. Sözcükleri her seferinde anlamların daha uzağına düşürür yağmur. Kasvetli gökyüzü, paltosunu çıkarıp soğukkanlı bir edayla pencereye asar. Ev kararır, sokak ka-

rarır, yollar kararır. Camda yağmur kokusu çoğalır. Varsın coşkulu bir sağanakla dünya kararsın diyemez insan. Ev bulansın diyemez. Dikey çizgilerin dağılmasını, boşlukların kapanmasını göze alamaz. Çiviye çiviyle sökemez, bir hapishaneyi başka bir hapishaneyle örtbas edemez. Ölünceye kadar saçaklardan yağmur damlaları gelişigüzel akacak. Hayatı tırnaklarıyla yontan, kendine benzeten, sonra kalkıp ruhunun derinliklerini örseleyen o iflah olmaz tatminsizlikten yine başkalarını mesul tutan zehirli damlalar, camlarda nezaketsizce birbirini ezecek, birbirini doğurup duracak aynı zamanda.